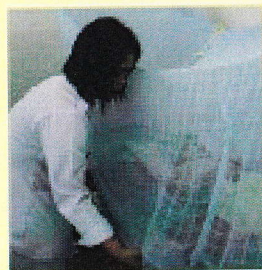

การวินิจฉัย

การติดเชื้อโรคไขปวดข้อยุงลาย นั้นอาจได้รับการวินิจฉัยผิดพลาดเป็นการติดเชื้อเด็งกีหรือใช้จากการติดเชื้อเวสต์ไนล์ไวรัส การวินิจฉัยโรคเบื้องต้นนั้นจะเน้นการวินิจฉัยตามอาการแสดงของผู้ป่วย ส่วนการวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์นั้น การเอาซีรัมตัวอย่างจากผู้ป่วยในช่วงตอนเมื่ไข้ 2-4 วันแรกสามารถตรวจ ได้ผลบวกต่อเชื้อไวรัสและกรดไวรัสนิวคลีอิก ส่วนการตรวจซีรัมตัวอย่างจากผู้ป่วยในช่วงสัปดาห์ที่สองจะใช้ในการตรวจดูการเพิ่มปริมาณของแอนติบอดี หากต้องการใช้การทดสอบอย่างรวดเร็วประเภท ELISA หรือ Immuno fluorescence เพื่อตรวจดู IgM นั้นสามารถตรวจได้หลังจากเป็นไข้ในวันที่ห้า

การป้องกัน

ปัจจุบันนี้ วัคซีนสำหรับโรคนี้ยังอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนา มาตรการในการป้องกันโรคจึงเน้นหนักในเรื่องมาตรการทั่วไปของการป้องกันโรคติดต่อมาโดยแมลง เช่น การป้องกันไม่ให้ยุงกัด โดยการใช้สาร ทาป้องกันยุง การใช้มุ้ง การค้นหาและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญของยุงลาย การกำจัดลูกน้ำยุงลาย และการกำจัดยุงลายตัวเต็มวัย ทั้งทางด้านกายภาพ เช่น การปิดฝาโถ่งให้สนิท การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และเกาะพักของยุง ทางชีวภาพ เช่น การปล่อยปลากินลูกน้ำ และเคมีภาพ เช่น การใช้ทรายกำจัดลูกน้ำที่มีฟอสฟอรัสกำจัดลูกน้ำยุงลาย การใช้สารเคมีกำจัดฟยุงตัวเต็มวัย และการใช้ครีมหากันยุง การป้องกันที่สำคัญคือต้องป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยแพร่เชื้อไปยังคนรอบข้าง ด้วยการทายากันยุง นอนในมุ้ง และงดเดินทางในระยะ 7 วัน

www.thaivbd.org

การรักษา

โรคนี้มักหายเอง และยังไม่มียารักษาเฉพาะสำหรับโรค ดังนั้นการรักษาที่ให้ผลดีที่สุดในตอนนี คือการรักษาตามอาการและการรักษาแบบประคับประคอง เช่น ให้ยาลดอาการไข้ ปวดข้อ และการพักผ่อนเพื่อหลีกเลี่ยง การถูกยุงกัดและแพร่โรคต่อไป

โรคไขปวดข้อยุงลาย (ไข้ชิคุนกุนยา)

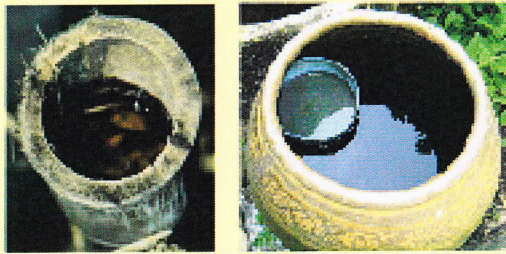
สาเหตุ

โรคไขปวดข้อยุงลาย เป็นโรคติดเชื้อไวรัสเกิดจากเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา (Chikungunya virus) มียุงลายสวน และยุงลายบ้านเป็นพาหะนำโรค พบครั้งแรกที่ประเทศแทนซาเนีย ในปีพ.ศ.2496 ชื่อนี้มาจากภาษาสวาฮิลี ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นของทวีปแอฟริกา หมายถึง "เจ็บจนตัวงอ" ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพคนไข้ที่เจ็บปวดจากโรคนี้

สำนักงานเทศบาลตำบลนาดี
อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
โทรศัพท์ 0-4213-4060

การระบาด

โรคนี้เดิมมีอยู่ในทวีปแอฟริกา มีหลายประเทศพบเชื้อซิคุนทูนยา มีการแพร่เชื้อ 2 วงจรคือ คน-ยุง-ลิง ซึ่งมีลิงบาบูนเป็นสัตว์รังโรค และมีผู้ป่วยจากเชื้อนี้ประปราย หรืออาจมีการระบาดเล็กๆ ใต้เป็นครั้งคราว เมื่อมีผู้ที่ไม่มีภูมิคุ้มกันเข้าไปในพื้นที่ที่มีเชื้อนี้อยู่ และคนอาจนำมาสู่ชุมชนเมือง ทำให้เกิดการแพร่เชื้อจากคนไปคน โดยผ่านยุงลายเป็นพาหะโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มียุงลายชุกชุมมาก การระบาดครั้งสำคัญคือการระบาดที่เกาะยูเรเนียน ซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศส มีคนติดเชื้อไข้นี้เกือบครึ่งเกาะ สำหรับประเทศไทยมีการตรวจพบครั้งแรกพร้อมกับมีไข้เลือดออกกระบาดและเป็นครั้งแรกในทวีปเอเชีย เมื่อ พ.ศ. 2501 โดย Prof.W McD Hammon แยกเชื้อซิคุนทูนยา ได้จากผู้ป่วยโรงพยาบาลเด็ก กรุงเทพมหานคร และมีการรายงานการระบาดในทวีปเอเชีย ได้แก่ กัมพูชา เวียดนาม พม่า ศรีลังกา อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย โรคนี้จะพบมากในฤดูฝน เมื่อประชากรยุงลายเพิ่มขึ้นและมีการติดเชื้อมียุงลายมากขึ้น พบโรคนี้ได้ในทุกกลุ่มอายุ ซึ่งต่างจากไข้เลือดออกและหัดเยอรมันที่ส่วนมากพบในผู้อายุน้อยกว่า 15 ปี

ยุงลาย พาหะนำโรค

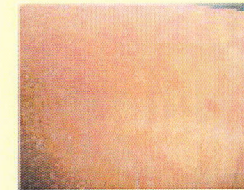
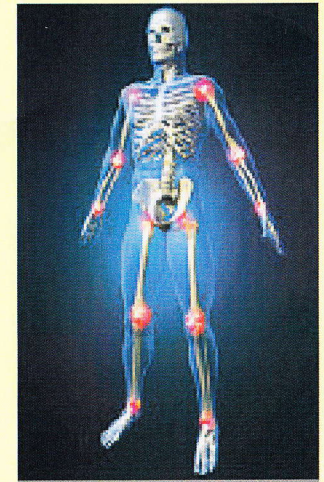
ยุงลายที่นำโรคนี้มี 2 ชนิด คือ ยุงลายบ้านและยุงลายสวน ยุงลายเพาะพันธุ์ในภาชนะที่มีน้ำขังทั่วไป รวมไปถึงถังกบ หรือคอต้นไม้ ปิ่นโตได้ประมาณ 100 เมตร ชอบกัดคนในเวลากลางวัน ยุงลายไม่ชอบไปในน้ำเน่าเสียหรือน้ำคั่วซึ่งจะพบยุงรำคาญมากกว่ายุงชนิดอื่น ยุงลายที่กัดคนเป็นยุงตัวเมีย เพื่อนำโปรตีนจากเลือดไปเลี้ยงรังไข่ ยุงตัวผู้ไม่กินเลือดสักกินน้ำหวานจากเกสรดอกไม้และอายุไขสั้นเพียง 7-10 วัน ส่วนตัวเมียอายุยืนยาวถึง 2 เดือน ไข่ได้ครั้งละ 50-150 ฟอง ผสมพันธุ์ครั้งเดียวก็สามารถผลิตยุงรุ่นลูกได้ถึงประมาณ 500 ตัว

ลักษณะอาการ เกณฑ์ทางคลินิก (Clinical Criteria)

มีไข้สูง ร่วมกับ อาการอย่างน้อยสองอาการ ดังนี้

- มีผื่น
- ปวดกล้ามเนื้อ
- ปวดกระดูกหรือข้อ
- ปวดศีรษะ
- ปวดกระบอกตา

ระยะการฟักตัวของโรคนี้โดยทั่วไปประมาณ 1-12 วัน แต่ที่พบบ่อย คือ 2-3 วัน ผู้ป่วยจะมีอาการไข้สูงอย่างฉับพลัน มีผื่นแดงขึ้นตามร่างกายและอาจมีอาการคันร่วมด้วย นอกจากนี้ยังอาจมีอาการกล้ามเนื้ออักเสบ คลื่นไส้ เบื่ออาหาร พบตาแดง แต่ไม่ค่อยพบจุดเลือดออกในลำขาว ส่วนใหญ่แล้วในเด็กจะมีอาการไม่รุนแรงเท่าในผู้ใหญ่ ในผู้ใหญ่อาการที่เด่นชัดคืออาการปวดข้อ ซึ่งอาจพบข้ออักเสบได้ ส่วนใหญ่จะเป็นที่ข้อเล็กๆ เช่น ข้อมือ ข้อเท้า อาการปวดข้อจะพบได้หลายๆ ข้อเปลี่ยนตำแหน่งไปเรื่อยๆ อาการจะรุนแรงมากจนบางครั้งขยับข้อไม่ได้ อาการจะหายภายใน 1-12 สัปดาห์ ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการปวดข้อเกิดขึ้นได้อีกภายใน 2-3 สัปดาห์ต่อมา และบางรายอาการปวดข้อจะอยู่ได้นานเป็นเดือนหรือเป็นปี ไม่พบผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงถึงข้ออักเสบ แยกต่างจากโรคไข้เลือดออก อาจพบจุดเลือดออกบริเวณผิวหนังได้ อาการแทรกซ้อนที่พบบ่อยที่สุดคืออาการปวดข้อเรื้อรัง บางคนเป็นอยู่หลายเดือนทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพตามปกติ

